

Freinetskolan Bild & Form
Box 7115
402 32 Göteborg

2010-04-08
1 (10)
Dnr:40-200-:1773

Freinetskolan Bild & Form Masthugget KB
Box 7115
402 32 Göteborg

Kvalitetsgranskning av Freinetskolan Bild & Form med huvudman Freinetskolan Bild & Form Masthugget KB

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om Freinetskolan Bild & Form, med rektorn som ytterst ansvarig, har ett fungerande system för att följa upp och utvärdera elevers kunskapsutveckling. Vidare har det granskats huruvida skolan har ett system för att utforma åtgärder, i syfte att förbättra kunskapsresultaten på skolan. Granskningen och bedömningen av hur väl skolan uppfyller statens krav har genomförts utifrån skollagen, läroplaner, övriga författningar för skolan samt forskning på skolområdet.

Skolinspektionen bedömer att Freinetskolan Bild & Form uppvisar kvalitetsbrister och behöver vidta åtgärder i följande avseenden:

- Rektorerna behöver se till att skolans arbete med uppföljning av elevers kunskapsresultat blir systematiskt på skolans alla nivåer, dvs. att arbetet i högre grad präglas av kontinuitet med fastlagda rutiner, tydlig ansvarsfördelning och dokumentation.
- Rektorerna behöver se till att arbetet med utvärdering av kunskapsresultaten blir systematiskt och att gemensamma rutiner utarbetas. Vidare behöver rektorerna se till att utvärdering av kunskapsresultat görs i alla ämnen och årskurser.
- Rektorerna behöver se till att arbetet med åtgärdsplanering och utvecklingsinsatser blir systematiskt, dvs. att arbetet i högre grad präglas av kontinuitet med fastlagda rutiner, tydlig ansvarsfördelning och dokumentation.

Skolinspektionen bedömer att Freinetskolan Bild & Form uppvisar regelbrist och behöver vidta åtgärder i följande avseende:

- Skolan saknar kvalitetsredovisning vilket måste åtgärdas (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. 2010-07-08 ska Freinetskolan Bild & Form skriftligt redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits samt hur insatserna avses leda fram till uttryckliga kvalitetsförbättringar gällande ovanstående brister.

Skolans redogörelse sänds per e-post/ post till den utredare som undertecknat beslutet till höger, under adress magnus.jonasson@skolinspektionen.se eller adress Magnus Jonasson, Skolinspektionen, Kungsgatan 20, 411 19 Göteborg.

Skolinspektionens granskning av Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling i Freinetskolan Bild & Form med huvudman Freinetskolan Bild & Form Masthugget KB

1. Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolors arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsresultat, samt av det åtgärdsarbete skolor bedriver, under perioden september 2009 till mars 2010. Granskningen av Freinetskolan Bild & Form i Göteborgs kommun ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Kvalitetsgranskningens syfte är att påverka skolorna så att de får ökad kännedom om de krav som ställs på skolor och rektorn, samt att stärka de strukturer skolorna har så att de målinriktat kan följa upp, utvärdera och utarbeta åtgärder för att förbättra elevers kunskapsresultat.

Skolans arbete med uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling granskas i sin helhet över samtliga årskurser för att kunna se om skolan har ett sammanhållet system för kvalitetsarbetet samt för att kunna avläsa eventuella spridningseffekter mellan de lägre och högre årskurserna. Granskningen inriktar sig enbart på kunskapsresultaten, andra målområden skolan har ingår inte i denna granskning. Följande huvudfrågor ska belysas med hjälp av granskningen:

1. Ser rektorn till att det görs en kunskapsresultatbeskrivning (*uppföljning*) på skolan och att skolan har ett system för det arbetet?
2. Ser rektorn till att det görs en analys av vad kunskapsresultaten beror på (*utvärdering*) och att skolan har ett system för det arbetet?
3. Ser rektorn till att det utformas åtgärder som bygger på analysresultat och som syftar till att förbättra kunskapsresultaten?

2. Underlag för bedömning

2.1. Författningsstöd

De nationella skolförfattningarna anger att skolan har en skyldighet att utveckla sin verksamhet så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas

kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn har det övergripande ansvaret för skolans resultat och för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen och därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för bl.a. att skolans arbetsformer utvecklas (se vidare 4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, samt 9 kap. skollagen för fristående skolor).

2.2. Forskningsstöd

Det finns en vetenskaplig logik för att uppföljning och utvärdering ska göras för att skolorna ska kunna åstadkomma resultatförbättring. Enligt denna logik är ett bra kvalitetsarbete en förutsättning för förbättrad undervisningskvalitet, åtminstone på sikt. Ett uttryck som ofta återkommer inom skolforskning på området är "framgångsrik skola". Det definieras som en skola "där elevernas prestationer väsentligt överstiger resultaten i skolor i allmänhet med motsvarande villkor, främst med avseende på elevernas socioekonomiska bakgrund"¹. Studier av framgångsrika skolor visar att dessa skolor kännetecknas av att de leds av en rektor som har starkt fokus på elevernas prestationer och har höga förväntningar på eleverna. Vidare pekar studierna på att framgångsrika skolor aktivt använder uppföljning och utvärdering som grund för utveckling av undervisningskvaliteten.

2.3. Bedömningsgrunder

De tre områden som är föremål för granskningen i detta projekt definieras på följande sätt:

Med *uppföljning* menas här en fortlöpande insamling av information om verksamheten. Uppföljning kan baseras på kvalitativa beskrivningar, betyg, sammanställningar av provresultat och andra nyckeltal.

Med *utvärdering* avses här en mer ingående granskning och värdering av verksamheten, dvs. en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Med *åtgärdsarbete* avses här det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån kunskapsresultatutvärdering och i syfte att förbättra resultaten på skolan.

Kvaliteten på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete *bedöms* utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet och dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik.

¹ Grosin, L. (2003). Forskning om framgångsrika skolor som grund för skolutveckling. i *Skolutvecklingens många ansikten* (ss. 137-179). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Hög grad av systematik utmärks av att skolans arbete med uppföljning, utvärdering och åtgärder:

- är kontinuerligt och processinriktat; dvs. pågår ständigt och/ eller återkommande och inkluderar olika aggregeringsnivåer på skolan (elev-, grupp* -, samt en övergripande skolnivå)
- präglas av fastlagda rutiner; dvs. skolan har en tydlig planering, ansvarsfördelning, tidplan, dokumentation, verktyg och metoder
- fokuserar på förbättring/ bättre resultat
- i första hand är ett verktyg för ett internt utvecklingsarbete.

*Med grupp menas i denna granskning en aggregering av elevers kunskapsresultat på en mellannivå. Resultat på mellannivå kan följaktligen aggregeras för pojkar och flickor, klass, årskurs, arbetslag, olika ämnen, undervisningsmetoder eller resultat för andra relevanta grupperingar som skolan identifierar.

De metoder och material som utgör grunden för granskningens genomförande är analyser av dokument som skolan inkommit med till Skolinspektionen, en enkät till samtliga lärare som undervisar på skolan i årskurs 1-9 samt intervju med rektorn/rektorererna.

3. Freinetskolan Bild & Form

Freinetskolan Bild & Form är en fristående skola som arbetar efter Freinetpedagogik. Skolan ligger i bostadsområdet Masthugget, stadsdelen Linnéstaden i Göteborg och har elever i förskoleklass och grundskola årskurserna 1-9. Grundskolan har 228 elever (oktober 2009) jämnt fördelade mellan årskurserna. Verksamheten leds av en rektor och en studierektor som haft dessa funktioner i 15 respektive 6 år. Personalen är indelad i tre arbetslag. Ett arbetslag arbetar med förskoleklass och årskurserna 1-3 samt skolbarnsomsorg. Ett annat arbetslag arbetar med årskurserna 1-5 och ett arbetslag har hand om årskurserna 6-9.

Skolans kunskapsresultat visar att det sammantagna genomsnittliga meritvärdet 231,4 för år 2009 är högre i jämförelse med såväl riket (209,6) som kommunen (205,6). Samtidigt visar sammanställningen att resultaten varierar mellan olika år när det gäller genomsnittliga meritvärden, behörighet till nationella program och andelen elever som når målen i samtliga ämnen.

Skolan uppvisar skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Tillgänglig statistik visar att flickornas genomsnittliga meritvärde för år 2009 är 241,5 medan pojkarnas genomsnittliga meritvärde är 220. Andel elever som är behöriga till nationella program är 100 procent. Både meritvärde och andelen behöriga till gymnasiet är högre än i riket och i kommunen. Andel elever som når målen i samtliga ämnen är dock 84,4 procent. Pojkarnas resultat är även här lägre (80,0 procent) än flickornas (88,2).

De relativt höga meritvärdena och förhållandet att samtliga elever är behöriga till gymnasiet samtidigt som 15 procent av eleverna (20 procent av pojkarna) inte når målen i alla ämnen, är enligt Skolinspektionen angeläget att följa upp och analysera.

I en jämförelse mellan nationella ämnesprov och slutbetyg i årskurs 9 (2008) framkommer stora skillnader. I matematik har hela 37,1 procent av eleverna ett högre slutbetyg jämfört med provresultatet i nationella provet. Även detta förhållande tyder på nödvändigheten av en analys.

För elever i de tidigare årskurserna finns ingen sammanställning på skolnivå avseende andel elever som nått målen i samtliga ämnen.

I den genomförda lärarenkäten skattar lärarna att de sammantagna resultaten är goda medan rektorerna i en självskattning anger att resultaten är mycket goda.

4. Skolinspektionens bedömning

4.1. Samlad bedömning av skolan

Granskningen visar att Freinetskolan Bild & Forms arbete med uppföljning av elevernas kunskapsresultat, utvärderingen av kunskapsresultat samt med åtgärder som bygger på en utvärdering, inte präglas av fokus på förbättring, kontinuitet, fasta rutiner eller fungerar som verktyg för internt utvecklingsarbete.

I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av förekommer ingen beskrivning om hur skolan arbetar med att utforma åtgärder utifrån uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten. Någon aktuell kvalitetsredovisning är inte upprättad och i en tidigare saknas såväl redovisning och utvärdering av resultaten som en redogörelse för vilka åtgärder skolan vidtagit för att öka måluppfyllelsen.

Bäst bedöms uppföljning av kunskapsresultaten fungera på individnivå. I den mån uppföljning förekommer på en mer aggregerad nivå sker detta mestadels genom spontana kontakter mellan rektorerna och lärarna. Vidare har skolan inte utvecklat rutiner för att analysera resultaten och att utforma åtgärder som syftar till att förbättra kunskapsresultaten.

Enligt Skolinspektionens bedömning finns ett samband mellan brister i att utforma åtgärder och de brister kring uppföljning och utvärdering som finns i Freinetskolan Bild & Form. Skolans rektorer behöver i högre grad ta ett övergripande ansvar för att följa upp och analysera skolans resultat och att ta fram åtgärder.

4.2. Uppföljning av elevernas kunskapsresultat

I detta avsnitt granskas om det sker en systematisk insamling och beskrivning av elevernas kunskapsresultat.

I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av förekommer ingen uppföljning av elevernas kunskapsresultat beskriven. Någon aktuell kvalitetsredovisning är inte upprättad och i en tidigare har skolan inte heller någon redovisning och bedömning av måluppfyllelsen.

I den i granskningen ingående lärarenkäten uppger lärarna, med något undantag, att uppföljning av kunskapsresultaten sker på individnivå samt att de tagit fram gemensamma bedömningskriterier i alla ämnen. Flertalet lärare uppger vidare att det är rektorn som tar det övergripande ansvaret för uppföljning på elevnivå. Emellertid visar lärarsvaren en mer splittrad bild när det gäller uppföljning på grupp- och skolnivå. Detta tycks i högre grad förekomma i de senare årskurserna. Rektorerna kan dock inte visa att detta sker utifrån fastlagda rutiner eller utifrån en bestämd tidplan men framhåller att det sker vid dagliga spontana kontakter mellan lärarna och rektorerna.

I samband med intervjuerna uppger rektorerna att skolan behöver förbättra arbetet med uppföljning av kunskapsresultaten. På individnivå uppger rektorerna att elevens portfolio och individuella utvecklingsplan (IUP) tillsammans med utvecklingssamtalen ger en bra bild av elevens kunskapsutveckling. Rektorerna uppger att kunskapsresultaten följs upp i samtliga ämnen på individnivå i samband med utvecklingssamtalen. Vid intervjuer med rektorerna ges en bild av att arbetet med uppföljning av kunskapsresultat på individnivå är väl fungerande när det gäller de tidigare årskurserna, men att det återstår en del arbete i de senare årskurserna. Denna bild motsägs dock av lärarenkäten där i stort sett alla lärare som undervisar i de senare årskurserna har uppgett att de har redovisat enskilda elevers kunskapsresultat i form av skriftliga omdömen och/eller betyg. Av lärarna som undervisar i de lägre åldrarna är det endast hälften som instämmer i påståendet.

I den bakgrundsinformation som skolledningen inkommit med inför granskningen, bedömer skolans rektorer uppföljningsarbete som bra. Lärarna däremot uppger i sina enkätsvar att de aldrig eller enbart vid enstaka tillfällen haft diskussion och redovisning av kunskapsresultat för olika elevgrupper. Flertalet lärare uppger också att de inte diskuterat eller redovisat skolans sammantagna kunskapsresultat. Vid rektorsintervjuerna framkommer att rektorerna bestämt att skolans olika ämnesgrupper ska ta ett övergripande ansvar för uppföljning av resultaten på grupp- och skolnivå, men att detta inte fungerar i alla ämnen.

Bedömning: Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med uppföljning av elevernas kunskapsresultat fungerar bäst när det gäller att följa upp resultaten på individnivå. Generellt saknas rutiner vid skolan kring arbetet med kunskapsuppföljning på grupp- och skolnivå. Vidare är arbetet inte kontinuerligt fortlöpande, dokumentation är bristfällig och arbetet genomsyrar inte hela skolan och samtliga årskurser. Skolans rektorer behöver i högre grad ta ett övergripande ansvar

för arbetet med att skapa system för uppföljning av kunskapsresultaten på alla nivåer i alla ämnen.

Utifrån ovanstående bedömer Skolinspektionen att arbetet med uppföljning av kunskapsresultaten vid Freinetskolan Bild & Form inte uppfyller kraven på ett systematiskt arbete.

4.3. Utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om det på skolan sker en systematisk analys och värdering av kunskapsresultaten för att finna förklaringar och kunna vidta åtgärder.

Elevernas portfolio och individuella utvecklingsplaner (IUP) tillsammans med utvecklingssamtalet ger en bra bas för skolans utvärdering av kunskapsresultaten, menar rektorerna. I övrigt beskriver de analyser av resultaten som "spontana" och de kan inte visa på rutiner, tidplan eller ansvarsfördelning för analysarbetet. Rektorerna medger också att skolan hittills inte utvecklat rutiner för att analysera resultaten då andra arbetsområden prioriterats.

Av svaren i lärarenkäten kan man utläsa att flertalet lärare anser att analyser av enskilda elevers resultat görs (och då av lärarna själva) men att det inte i lika hög grad görs på grupp- eller skolnivå. Lärarna uppger att de aldrig eller enbart vid enstaka tillfällen haft diskussion och redovisning av kunskapsresultat för olika elevgrupper. Flertalet lärare uppger också att de inte diskuterat eller redovisat skolans sammantagna kunskapsresultat. I svaren på frågan om vem som tar det övergripande ansvaret för analys på individ-, grupp- och skolnivå framkommer att rektors ansvarstagande inte skattas särskilt högt av lärarna.

Mot denna bakgrund är förhållandet att flertalet av lärarna anser att skolans åtgärder i hög grad bygger på en analys av kunskapsresultaten, svårt att förstå. Lärarnas uppfattning kan möjligen bygga på att de analyserar vad enskilda elevers resultat beror på.

I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av förekommer ingen utvärdering av elevernas kunskapsresultat. Någon aktuell kvalitetsredovisning är inte upprättad och i en tidigare har skolan inte heller någon redovisning eller bedömning av måluppfyllelsen.

Bedömning: Granskningen visar att skolan i stort saknar en analys och värdering av skolans samlade kunskapsresultat. Rektorerna tar inte i tillräcklig omfattning ett övergripande ansvar för arbetet med utvärdering av elevernas kunskapsresultat på alla nivåer. Generellt saknas rutiner vid skolan för arbetet med utvärdering av kunskapsresultaten. Vidare är arbetet inte kontinuerligt fortlöpande, dokumentation är bristfällig och arbetet genomsyrar inte hela skolan och samtliga årskurser.

Utifrån ovanstående bedömer Skolinspektionen att arbetet med utvärdering av kunskapsresultaten vid Freinetskolan Bild & Form inte uppfyller kraven på ett systematiskt arbete.

4.4. Åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten

I detta avsnitt granskas om skolan har en systematik i arbetet med att utforma åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten.

Vid intervjuerna med rektorerna ges en bild av att arbetet med åtgärdsplanering har fokus på enstaka elever som har svårt att nå målen. Hur skolan för övrigt utmanar eleverna i deras kunskapsutveckling är ett ansvar för lärarna, menar rektorerna.

En av rektorerna anser utifrån skolans profil att lärarnas kompetens inte nödvändigtvis behöver bygga på en formell lärarutbildning, utan att exempelvis en journalist kan undervisa i svenska upp till årskurs 9. I den officiella statistiken saknas uppgifter om personalstatistik och andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen för läsåret 2008-09. Enligt rektorerna beror detta på att de missat att rapportera uppgifter i tid. Som exempel på hur eleverna utmanas i undervisningen nämner en av rektorerna att en elev i årskurs 8 följer gymnasieskolans arbetsmaterial. Skolinspektionen utgår från att skolan strävar efter att anställa formellt behöriga lärare samt att alla elever får utmaningar på den nivå de befinner sig.

I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av förekommer ingen beskrivning om hur skolan arbetar med att utforma åtgärder utifrån en utvärdering av kunskapsresultaten. Någon aktuell kvalitetsredovisning är inte upprättad och i en tidigare saknas en utvärdering av resultaten och en redogörelse för vilka åtgärder skolan vidtagit för att öka måluppfyllelsen.

I lärarenkäten uppger de flesta lärarna att de inte diskuterat eller redovisat skolans sammantagna kunskapsresultat. Lärarna uppger att de aldrig eller enbart vid enstaka tillfällen haft diskussion och redovisning av kunskapsresultat för olika elevgrupper. Mot denna bakgrund är förhållandet att flertalet av lärarna anser att skolans åtgärder i hög grad bygger på en analys av kunskapsresultaten, svårt att förstå. Lärarnas uppfattning kan möjligen bygga på att de analyserar vad enskilda elevers resultat beror på och att åtgärder för dessa elever vidtas. Vid en genomgång av slutbetygen i årskurs 9 blir det dock tydligt att skolan i högre grad borde se till att alla elever minst når betyget godkänt i alla ämnen eftersom det vid granskningstillfället fortfarande är närmare en femtedel av eleverna som inte når målen i alla ämnen. Att nästan samtliga lärare uppger att skolans arbete med uppföljning, utvärdering och åtgärdsplanering i hög grad drivs av ambitionen att utveckla metoder, arbetssätt och organisation så att elevernas kunskapsnivå höjs, är ett uttryck för en god strävan. Granskningen ser dock att kedjan med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete är bruten.

Bedömning: Generellt saknas rutiner vid skolan kring arbetet med att utforma åtgärder utifrån en analys av kunskapsresultaten. Vidare är arbetet inte kontinuerligt fortlöpande, dokumentation är bristfällig och arbetet genomsyrar inte hela skolan och samtliga årskurser. Skolan behöver genomföra ett omfattande utvecklingsarbete för att skapa förutsättningar för att utforma åtgärder som bygger på analysresultat och som syftar till att förbättra kunskapsresultaten.

Utifrån ovanstående bedömer Skolinspektionen att arbetet med åtgärder och utvecklingsinsatser som utgår från en utvärdering, vid Freinetskolan Bild & Form inte uppfyller kraven på ett systematiskt arbete.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Magnus Jonasson
Utredare